

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Γ'.

Ὅλον ἔστι περὶ τοῦ ἄν. θεοῦ καὶ ἀθανάτου
βουλεύσαστο ἢ περὶ παιδείας καὶ αὐτοῦ καὶ
τῶν αὐτοῦ οὐκείων. (Πλάτ. Θεάγης.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

1881

γενές ἐν ἡμῖν ἐγέννησαν, ἃς μεταχειρισθῶμεν ἐμπράκτως πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ ὑψίστου τελικοῦ σκοποῦ, τοῦτ' ἔστι τὴν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς συνδιαλλαγὴν τοῦ κόσμου.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΕΝ ΤΟΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ

ΥΠΟ Α. Γ. Π.

(Ἀπόσπασμα).

Μεγίστη ὁμολογεῖται ἡ τῆς Γεωγραφίας μορφωτικὴ δύναμις, καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀπόκτησιν βιωφελῶν γνώσεων κρίνεται σπουδαιότατον μάθημα ἡ Γεωγραφία ἐκτείνουσα τὴν κατὰ χῶρον ὑπαρξίν τοῦ παιδὸς καὶ γνωρίζουσα αὐτῷ, κατὰ τὰ κυριωδέστερα, πᾶσαν τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, τὴν ἐπ' αὐτῆς ποικιλίαν τῶν φυτικῶν καὶ ζωϊκῶν ὄντων, τὸν ἐν τοῖς σπλάγχνοις αὐτῆς ἐγκεκλεισμένον πλοῦτον, τὸν βαθμὸν τοῦ πολιτισμοῦ ἐκάστης φυλῆς καὶ τὰ ἦθη καὶ τὸν βίον ἐκάστου λαοῦ. Διὰ τοῦτο ἀσκεῖ ἡ διδασκαλία τῆς Γεωγραφίας οὐσιώδη ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ παιδὸς μορφώσεως, ἐξεγείρει τὴν πρὸς τὴν πατρίαν γῆν ἀγάπην καὶ παρέχει θησαυρὸν γνώσεων χρησιμωτάτων ἐν τῷ βίῳ.

Ἄλλὰ πρὸς τοῦτο δέον νὰ διδάσκηται οὐχὶ δι' ἐκστηθίσεως βιβλίων ξηρῶν καὶ δυσνοήτων, ἐν οἷς τὸ ὀνοματολόγιον τῶν ἐθνῶν, τῶν πόλεων, τῶν ὀρέων, τῶν ποταμῶν κτλ. καὶ διὰ συσσωρεύσεως ἐν τῇ μνήμῃ πληθύος ἀσυναρτήτων καὶ νεκρῶν γνώσεων, ὡς ὠνομάσαμεν ἐν τῷ γενικῷ μέρει τὰς ἀποτεταμειευμένας ἀπλῶς ἐν τῇ μνήμῃ ἄνευ ἐξεργασίας τοῦ νοῦ, καὶ εἰδοποιήσεως, καὶ ἐν ἀκίνησίᾳ παντελεῖ τοῦ συναισθητικοῦ καὶ βουλευτικοῦ τοῦ παιδός. Ἡ ποικιλία καὶ ἡ τερπνότης τῶν γεωγραφικῶν γνώσεων, εὐμεθόδως διδασκομένων, ἐξεγείρει ζῶηρον τὸ ἐνδιαφέρον ἢ δὲ ὀρθὴ ἀντίληψις τῶν διδασκομένων ἀσκεῖ τὸ παρατηρητικὸν καὶ καθιστᾷ τὴν διδασκαλίαν τῆς Γεωγραφίας ἀληθὲς ἐντρόφημα τῶν παίδων.

Κατὰ τὰς προεκτεθείσας γενικὰς διδακτικὰς ἀρχὰς ἡ διδασκαλία τῆς γεωγραφίας ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ ἀρχεταὶ ἀπὸ τῶν αἰσθητῶς ἀν-

τιληπτῶν, κατὰ τὸ τρίτον ἔτος. Εἶνε δὲ τριαῦτα τὰ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ὁρώμενα· δῆλα δὲ ἄρχεται ἀπὸ τῆς Γεωγραφίας τῆς χώρας, ἐν ᾗ οἰκοῦσιν οἱ μαθηταί, ἧτις καὶ εἰδικώτερον χωρογραφία τῆς πατρίδος ἢ πατριδογραφία δύναται νὰ ὀνομασθῆ. Ὁ διδάσκαλος μετὰ τῶν μαθητῶν, ἐξερχόμενος εἰς περιπάτους ἀπὸ γηλόφων ἐκ περιωπῆς διδάσκει αὐτοὺς ἀνευ βιβλίων δεικνύων τὴν πεδιάδα, τοὺς γηλόφους καὶ τὰ περικλείοντα τὸν δρίζοντα ὑψώματα ἢ ὄρη, τοὺς ἐκ τῶν ἀπ' αὐτῶν ῥεόντων ὑδάτων σχηματιζομένους ρύακας ἢ ποταμούς, δι' ὧν ἀρδεύονται· δεικνύει πρὸς αὐτοῖς καλλισθητικώτερον τὴν ἁρμονίαν καὶ τὴν μαγαλοπρέπειαν τῶν φυσικῶν ὄντων, ἐφελκῶν τὰ παρατηρητικὸν ἐπὶ τοῦ σχήματος καὶ τῶν γραμμῶν τῶν ὀρέων καὶ ἐπὶ τῶν δασῶν, ὧν ἡ σιγηλὴ μαγαλοπρέπεια συγκινεῖ βαθύτατα τὰς τῶν παιδῶν ψυχὰς κινουμένων εἰς θαυμασμὸν τῶν ἔργων τοῦ παναγάθου καὶ πανσόφου Θεοῦ. Ἄλλοτε ὀδηγεῖ αὐτοὺς παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης, ἢ παρὰ τὴν ὄχθην ποταμοῦ ἢ λίμνης, καὶ διδάσκει αὐτοὺς τὰ περὶ θαλασσῶν, ποταμῶν καὶ λιμνῶν, τὰ περὶ ἀνέμων καὶ ναυτιλίας, ἀποδεικνύων πόσον τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ὕδατα εἶνε χρήσιμα εἴτε τε τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἰς τὴν εὐκολίαν τῆς πληρώσεως τῶν χρειῶν του διὰ τοῦ ἐμπορίου, κτλ.

Ἐπειτα στρέφει τὴν προσοχὴν αὐτῶν εἰς τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων· ἐφιστᾷ τὸν νοῦν αὐτῶν, ἐν ὑψώματι ἰσταμένων, εἰς ἀντίληψιν ὀλοκληρωτικὴν τοῦ σχήματος τῆς κώμης ἢ τῆς πόλεως, ἧς τὰς οἰκίας καὶ τὰς ὁδοὺς ἐπὶ μέρους ὁ παῖς ἐγνώρισεν· ἐπιδεικνύει αὐτοῖς τοὺς κήπους καὶ τοὺς ἀγρούς, ἐξηγῶν ἐν ὀλίγοις καὶ ἐξαίρων τὴν χρησιμότητα αὐτῶν ἐν τῷ βίῳ· ἐξηγεῖ τὰ θέλγητρα τοῦ κατ' ἀγρὸν βίου, μέτρον εἰς ταῦτα πάντοτε ἔχων τὴν παιδικὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἀντίληψιν καὶ οὕτως ἐμπνέει καὶ ὑποθάλλει τὴν πρὸς τὰ φυτὰ καὶ τὴν καλλιέργειαν αὐτῶν ἀγάπην. Ἄλλοτε πάλιν ἐφελκῶν τὴν προσοχὴν αὐτῶν δεικνύει τὰς πλατείας τῆς πόλεως, τὰς μεγάλας ὁδοὺς τὰς διατεμνοῦσας αὐτήν, ἔπειτα καὶ τὰς μικροτέρας· ἐφιστᾷ δὲ τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἐπὶ τῶν μαγαλοπρεπῶν δημοσίων οἰκοδομῶν, τῶν ναῶν, τῶν μουσείων, τῶν νοσοκομείων, τῶν ἐκπαιδευτηρίων, τῶν στρατώνων, τῶν ἀστεροσκοπεείων, κτλ. ἐξηγῶν ἐν ὀλίγοις τὴν χρησιμότητα ἐκάστου, καὶ εἴ τι ἱστορικὸν συνδέεται πρὸς τὴν οἰκοδομὴν των, καταδεικνύων τὸν ρυθμὸν αὐτῶν καὶ τὸ κάλλος, καὶ διδάσκων τὰ εὐεργετήματα τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ ὑποθερμαίνων τὴν πρὸς τὴν πατρίδα, τοὺς νόμους καὶ τοὺς ἄρχοντας ἀγάπην καὶ τὸν σεβασμὸν διὰ τῆς καταδηλώσεως τῆς ὑπὲρ τῶν κοινωνικῶν ἀγαθῶν προνοίας καὶ ἐπιμελείας αὐτῶν.

Μετά τινά τοιαῦτα μαθήματα, ὧν ἡ σημασία εἶνε σπουδαιοτάτη, διότι δι' αὐτῶν σχηματίζει ὁ παῖς ἀκριβεῖς ἐννοίας περὶ πάντων τῶν ὁρωμένων φυσικῶν καὶ τεχνητῶν ὄντων, περὶ ὧν ἄχρι τοῦδε εἶχεν ἀτελεῖς ἢ καὶ συγκεχυμένας ἐννοίας, ρυθμίζων καὶ τακτοποιῶν τὰ ἀτάκτως ἐρριμμένα ἐν τῇ συνειδήσει του στοιχεῖα τῶν ἐννοιῶν τούτων, ὁ διδάσκαλος προκαλῶν τὴν προσοχὴν τῶν παιδῶν ἀναγράφει ἐπὶ τοῦ μελανοπίνακος ἐν εἰκόνι, ὁρώντων τῶν παιδῶν, τὴν πόλιν, τὴν παιδιᾶδα, τὸ δάσος, τὸ ὄρος, τὸν ῥύακα, τὴν λίμνην, κὸν κόλπον καὶ εἴ τι ἄλλο περιέχει ἢ κατ' αἰσθητὴν ἀντίληψιν διδασκαλία τῆς χώρας ἐν τοῖς προηγουμένοις μαθήμασιν. Ἐν τῷ περιπάτῳ διδάσκονται νὰ διακρίνωσι τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος καὶ τὰ κυριώτερα περὶ ἀνέμων μετὰ τῶν χαρακτήρων αὐτῶν.

Ἐκ τῶν γεωγραφικῶν τούτου σχημάτων, τῶν ἐν τῷ μελανοπίνακι εἰκονιζόντων τὴν γνωστὴν αὐτοῦ χώραν, ἐθιζόμενοι κατὰ μικρὸν οἱ παῖδες εὐκόλως κατανοοῦσι τῇ συνεργείᾳ τῆς φαντασίας πῶς ἐν τῷ γεωγραφικῷ πίνακι δύνανται νὰ εἰκονισθῶσιν αἱ ἡπειροί, αἱ θάλασσαι, αἱ χῶραι, τὰ ὄρη καὶ αἱ πεδιάδες κτλ. οὐδὲ μένει ἐκπληκτος θεωρῶν τὸ πρᾶγμα παραλογώτατον καὶ ἀκατανόητον, τοῦθ' ὅπερ ἤθελε πάθει, ἂν ἄνευ τοιαύτης προεισγωγικῆς ἀσκήσεως παρουσιάζομεν αὐτῷ τὸν γεωγραφικὸν πίνακα τῶν ἡμισφαιρίων καὶ δεικνύομεν αὐτῷ τοὺς πόλους, τὰς ἡπείρους, τοὺς ὠκεανούς, τὴν Εὐρώπην, τὴν Γαλλίαν, τὰ ὄρη, τοὺς ποταμούς κτλ.

Μετὰ τὴν ἐν τῷ πίνακι ἀπεικόνισιν τῶν παρατηρηθέντων κατὰ τοὺς περιπάτους γνωστῶν ἀντικειμένων καὶ τὴν ἀκριβῆ αὐτῶν παράστασιν, φέρομεν τὸν γεωγραφικὸν χάρτην τῆς γνωστῆς εἰς τοὺς παῖδας χώρας λεπτομερῆ, καὶ δεικνύομεν πρὸς αὐτοὺς τὰς ἐν αὐτῷ ξηρᾶς, τὴν θάλασσαν, τοὺς κόλπους, τὰ ὄρη, τὰ ἀκρωτήρια, τοὺς ποταμούς καὶ εἴ τι τοιοῦτον. Ὡς δὲ ἤδη ὁρῶντες τοὺς ἐν τῷ πίνακι εἰκονιζομένους γνωστοὺς τόπους, ἀναπαριστῶσι διὰ τῆς φαντασίας των τὸ πραγματικὸν αὐτῶν, ὡς διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἀντελήθησαν, οὕτως ἔπειτα ὁρῶντες ἐπὶ γεωγραφικοῦ πίνακος ἀγνώστους χώρας, δύνανται νὰ φαντασθῶσι τὸ πραγματικὸν αὐτῶν, καὶ οὐδεμίαν ἐκπληξιν ἢ ἀπορίαν ἀπομένει ἐφεξῆς εἰς τὸν νοῦν αὐτῶν.

Ἐκτείνομεν ἤδη τὸν κύκλον τῆς διδασκαλίας τὸν περὶ τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως, καὶ περιλαμβάνομεν ὁλόκληρον τὸν δῆμον κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον διδάσκοντες τὰ ἐν τούτῳ. Ἀφ' οὗ οὕτω πεισθῶσιν οἱ παῖδες περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς παραστάσεως χωρῶν ἐν πίνακι, ἀσκοῦνται ἐν τῷ πίνακι τῆς Ἑλλάδος νὰ διακρίνωσι τὴν θάλασσαν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς, καὶ ἔπειτα τὰς καθ' ἑκατέραν τούτων μερικωτέρας διακρίσεις, ἥτοι ἐπὶ μὲν τῆς θα-

λάσσης τὴν ἀκτὴν, τὸν αἰγιαλὸν, τὸν λιμένα, τὸν κόλπον, τὸ πέλαγος, τὸν πορθμὸν, τὴν θάλασσαν, τὸν ὠκεανόν· ἐπὶ δὲ τῆς ξηρᾶς τὰς ἐκ τοῦ σχήματος τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς διακρίσεις, ἧτοι τὴν πεδιάδα, τὸν λόφον, τὸ ὄρος, τὴν φάραγκα, τὸ ἀκρωτήριον, τὸν ἰσθμὸν, τὴν χερσόνησον, τὴν νῆσον, τὴν ἡπειρον κτλ. Καὶ μετὰ τοῦτο τὰς διακρίσεις τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ὑδάτων, ἧτοι τὰς πηγὰς, τοὺς ῥαχὰς, τοὺς ποταμούς, τὰς λίμνας κτλ.

Ἐπειτα διδάσκεται ἡ φυσικὴ τῆς Ἑλλάδος διαίρεσις εἰς Στερεάν, Πελοπόννησον καὶ νήσους, καὶ τὰ ὄρια αὐτῆς πρὸς Ἀν. καὶ Δ. πρὸς Β. καὶ Μ.

Ἐν τῇ τέταρτῃ τάξει μετὰ τὴν ἐπανάληψιν καὶ ἀκριβεστέραν διασάφησιν τῶν προδιδαχθέντων διδάσκονται οἱ παῖδες τὴν Γεωγραφίαν πρῶτον τῆς Ἑλλάδος ἐν πάσῃ ἀκρίβειᾳ, ἔπειτα τῆς Τουρκίας καὶ τῶν λοιπῶν κρατῶν τὰ κυριώτερα. Ἐν ἀρχῇ διδάσκονται οἱ παῖδες τὴν φυσικὴν κατασκευὴν (χωρογράφησιν) ἐκάστου μεγάλου τμήματος τῆς Ἑλλάδος, π. χ. τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Στερεᾶς διὰ τῆς διευθύνσεως τῶν σειρῶν, τῶν ὀρέων καὶ τῶν ποταμῶν, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ βᾶσει στηρίζομεν, καθ' ὅσον εἶνε δυνατόν, καὶ τὴν πολιτικὴν διαίρεσιν κατὰ νομοὺς καὶ ἐπαρχίας.

Ἀρχεται δὲ ἡ διδασκαλία ἀπὸ τοῦ νομοῦ, ἐν ᾧ τὸ σχολεῖον, εἰκονιζομένης τῆς περιφερείας τοῦ νομοῦ καὶ τῆς ἐπαρχίας διὰ φυσικῶν ἰδίως ὀρίων. Ταῦτα δὲ διδάσκονται ἐν πάσῃ ἀκρίβειᾳ καὶ τάξει, ὥστε ὁ παῖς νὰ δύναται νὰ ἀναπαριστᾷ τὸ ὅλον τμήμα τῆς Ἑλλάδος, τὴν Πελοπόννησον π. χ. κατὰ πάσας τὰς φυσικὰς καὶ πολιτικὰς διαίρεσεις αὐτῆς, καὶ νὰ ἀναλύῃ αὐτὴν εἰς τὰ τμήματα ταῦτα, καὶ νὰ γινώσκῃ ἐν ἐκάστῳ τὴν σχετικὴν θέσιν τῶν ἐν αὐτῷ ὀρέων, ποταμῶν, πεδιάδων, πόλεων καὶ τῶν δι' ὧν ἡ συγκοινωνία ὁδῶν κτλ. Δέον δὲ νὰ συνδέηται ἡ διδασκαλία τῶν μερῶν ἐκάστου τμήματος μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ φυσικῶν καὶ ἱστορικῶν συμβεβηκότων τῆς ἀρχαίας καὶ νέας Ἑλλάδος. Διδάσκονται δὲ καὶ οἱ γενικώτεροι καὶ οὐσιωδέστεροι χαρακτῆρες τῶν κατοίκων ἐκάστου τμήματος καὶ τὰ κυριώτερα τοῦ βίου αὐτῶν.

Μετὰ τὸ τέλος δὲ τῆς Γεωγραφίας τῆς ὅλης Ἑλλάδος διδάσκονται οἱ γενικώτεροι χαρακτῆρες τοῦ βίου τῶν Ἑλλήνων, περὶ τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν καὶ τὰ κυριώτερα περὶ τοῦ πολιτεύματος καὶ περὶ τῶν ἐν τῷ Κράτει ἐξουσιῶν (Νομοθετικὴ, Νομοτελεστικὴ, Δικαστικὴ ἐξουσία. Βασιλεὺς, Ὑπουργεῖον, Νομάρχαι, Ἐπαρχοὶ, Εἰσαγγελεῖς, Στρατιωτικαὶ ἀρχαί, Δικαστήρια κτλ.)

Μετὰ ταῦτα διδάσκεται ἡ Γεωγραφία τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, καὶ ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ ἡ τῶν ἐν αὐτῇ Ἑλληνικῶν χωρῶν καθ' ὅν τρόπον ἡ τῆς ἐλευθέρου Ἑλλάδος. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν ὑπὸ τῶν ζυγῶν Ἑλ-

ληνικῶν χωρῶν ἀφηγεῖται ὁ διδάσκαλος ἐκάστοτε τὰ δεινοπαθήματα τῶν δούλων ἀδελφῶν ἡμῶν καὶ κατ' ἀντίθεσιν ἐξαίρει τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐλευθερίας, ἧς ἀπολαμβάνομεν ἡμεῖς ἐλευθερωθέντες διὰ τῶν ἀγώνων καὶ τοῦ αἵματος τῶν πατέρων ἡμῶν, ὧν ἄνευ ἠθέλομεν καὶ ἡμεῖς στενάζει ὑπὸ τὴν βαρὺν τῆς δουλείας ζυγόν. Οὕτως ἐμπνέομεν τὴν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἀγάπην, καὶ καταδεικνύομεν ὅτι τὸ ἔργον τῶν πατέρων ἡμῶν ἔμεινεν ἀτελές. Ὅφείλομεν δ' ἡμεῖς νὰ συμπληρώσωμεν τοῦτο ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπὲρ τῆς εἰς ἓν μέγα ἑλληνικὸν κράτος ἐνώσεως τῆς ὅλης Ἑλλάδος. Κατὰ τὴν παιδικὴν ταύτην ἡλικίαν σπειρόμενοι οἱ ἐθνικοὶ πόθοι παρέχουσι μεγάλας ἐλπίδας προσεχοῦς καρποφορίας.

Μετὰ τὴν Γεωγραφίαν τῆς Τουρκίας διδάσκονται οἱ παῖδες συνοπτικώτερον καὶ τὴν Γεωγραφίαν τῶν λοιπῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης, προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας καταβαλλομένης εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν ἐκάστου ἔθνους. Κατ' αὐτὴν διδάσκονται οἱ παῖδες τὰς φυσικὰς ἀρετὰς τῶν εὐρωπαϊκῶν ἔθνῶν καὶ τὴν εἰς τὰς τέχνας, τὰς ἐπιστήμας καὶ τὸ ἐμπόριον ἐπίδοσιν.

Μετὰ ταῦτα διδάσκονται οἱ παῖδες διὰ σφαίρας τὸ σφαιροειδὲς τῆς γῆς, τὴν διαίρεσιν αὐτῆς εἰς μεγάλα τμήματα ξηρᾶς καὶ θαλάσσης (Ἠπείρου καὶ Ὀκεανούς). Τὸ περὶ σχετικῆς προόδου ἐκάστης ἡπείρου ὡς πρὸς τὸν πολιτισμὸν τὰς ἐπικρατείας ἐκάστης ἡπείρου καὶ τοὺς γενικοὺς φυσικοὺς καὶ κοινωνικοὺς χαρακτῆρας αὐτῶν. Ἐπειτα τὰ περὶ κινήσεως τῆς γῆς περὶ τὸν ἴδιον αὐτῆς ἄξωνα (ἡμερονύκτιον, ἐνιαυτός, μῆνες, ὥρα τοῦ ἔτους—ἰσημερίαί, χειμερινὰ καὶ θερινὰ τροπαί). Τοὺς κυριωτέρους πλανήτας, δορυφόρους σελήνης (φάσεις αὐτῆς) καὶ τοὺς κυριωτέρους ἀστερισμούς. (Μεγάλη ἄρκτος, μικρὰ ἄρκτος, πολικὸς ἀστήρ, σείριος κτλ).

Ταῦτα δεικνύει ὁ διδάσκαλος καλῶν τοὺς μαθητὰς κατὰ τὰ τέλη τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἐν ἑσπερινῇ ὥρᾳ εἰς τὸ προαύλιον τοῦ σχολείου.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

Σκοπὸς τῆς ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ διδασκαλίας τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας εἶνε οὐχὶ ἡ τῶν ἱστορικῶν συμβάντων, τῶν χρονολογιῶν, καὶ τῶν ὀνομάτων τῶν ἱστορικῶν προσώπων ἀπομνημόνευσις καὶ ἡ ἐν γένει ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ παιδὸς ἀποταμίευσις ὕλης ἱστορικῆς, ἀλλ' ἡ δι' αὐτῆς ἠθικὴ μόρφωσις αὐτοῦ, ἡ ἐμπνευσις φρονήματος ἐθνικοῦ καὶ φιλοτιμίας,

ὅπως καταστῆ μέλος ἄξιον τοῦ μεγαλουργήσαντος ἔθνους. Ἐκ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς δόξης τῶν προγόνων, γενομένων ἀνδρῶν ἀγαθῶν διὰ τῆς φιλονομίας, τῆς ἀκαμάτου δραστηριότητος, τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς μεγαλοφροσύνης, ἐξ ἧς ἡ καταφρόνησις τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν καὶ τοῦ θανάτου πρὸ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ καθήκοντος, ἐγγεννᾶται ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ νέου Ἕλληνοσ συν τῷ θαυμασμῷ καὶ ὁ πάθος πρὸς ζήλωσιν αὐτῶν καὶ συνέχισιν τοῦ ἐνδόξου ἐθνικοῦ βίου. Πρὸς τοῦτο ἀνάγκη τὰ μὲν ἱστορικὰ συμβάντα νὰ διδάσκωνται ἐν ζωηρότητι καὶ ἐναργείᾳ, οἱ δὲ χαρακτηριστῆρες τῶν δρώντων προσώπων νὰ ἐξαίρωνται, καὶ τὰ μεγάλα ἔργα αὐτῶν νὰ εἰκονίζωνται διὰ ζωηρῶν χρωμάτων, ἀναπτυσσομένων καὶ ἐξηγουμένων διὰ γλώσσης ἐπαγωγῆς τῶν μόχθων καὶ τῶν θυσιῶν, αἷς ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῆς εὐκλείας τῆς πατρίδος προθύμως ἀνέλαβον καὶ ἀγογγύστως ὑπέστησαν. Ἐν πᾶσι δὲ τούτοις δεόν νὰ καταδεικνύηται ὅτι βᾶσις τῶν μεγάλων ἐθνικῶν ἔργων εἶνε ἡ δραστηριότης καὶ ἡ καρτεριὰ, ἡ φιλονομία καὶ ἡ φιλοπατρία τῶν λαῶν. Ἐν τοιούτοις λαοῖς ἀναφαινόμενοι οἱ μεγάλοι ἄνδρες δύνανται νὰ μεγαλουργῶσι, τοιαῦτα ἔθνη ὀδηγοῦντες καὶ προάγοντες εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς δόξης. Ἐξ ἐναντίας δὲ λαοὶ φιλήδονοι καὶ ὀκνηροὶ ἢ ἐγωῖσται καὶ ἀπειθεῖς πρὸς τοὺς νόμους, ἢ ταχέως δουλοῦνται ἢ σπαρασσόμενοι ὑπὸ ἐσωτερικῶν στάσεων ἐξαφανίζονται. Πόρισμα δὲ τῆς διδασκαλίας ταύτης γενικὸν ἔστω, ὅτι ἕκαστον ἄτομον ὀφείλει νὰ συντελῇ τὸ καθ' ἑαυτὸ εἰς τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν δόξαν τῆς πατρίδος, ἐν ἧ ἐγκλείονται τὰ ἀγαθὰ πάντων. Ἡ πρὸς τὴν γενέτειραν γῆν, τὴν πατρίδα, ἐν ἧ οἱ γονεῖς, τὰ τέκνα, οἱ ἀδελφοί, οἱ σύζυγοι, οἱ συγγενεῖς καὶ ὅ,τι πολύτιμον καὶ προσφιλὲς ἔχομεν, ἀγάπη εἶνε ὑψιστον καθήκον, ἡ δὲ ὑπὲρ αὐτῆς ἀφοσίωσις εἶνε ὑποχρέωσις ἱερὰ καὶ ἀγία παντὸς πολίτου γενναίου καὶ μεγαλόφρονος. Ἀλλὰ πλὴν τῆς ὑψίστης ταύτης θυσίας ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι κατωτέρας μὲν ἠθικῆς ἀξίας, ἀλλὰ δι' ὧν οὐχ ἥττον ὑπηρετοῦνται τὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνους καὶ ἐκδηλοῦται ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη. Τοιαῦται εἶνε αἱ ἐν καιρῷ εἰρήνης κοινωνικαὶ ὑποχρεώσεις τοῦ πολίτου καὶ οἱ ὑπὲρ τῆς παλιτείας, τῆς οἰκογενείας, καὶ οἱ ὑπὲρ τῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων ἀγῶνες καὶ ἀδιάλειπτοι μόχθοι, ἡ ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως καὶ προαγωγῆς τῶν κοινωνικῶν ἀγαθῶν ἐπιμέλεια καὶ αἱ ὑπὲρ τούτων θυσίαι. Δέον δὲ διὰ παραδειγματῶν νὰ γίνηται κατ'ἀδηλον, ὅτι ἐν τῷ εὐγενεῖ τούτῳ σταδίῳ πάντες οἱ ἐν οἰαδήποτε κοινωνικῇ βαθμίδι τεταγμένοι ἔχουσιν εὐρὸν στάδιον φιλοτίμου ἐργασίας. Καὶ ὁ ἐργάτης, καὶ ὁ γεωργός, καὶ ὁ ποιμὴν, καὶ ὁ ναύτης, καὶ ὁ κηπουρός, καὶ ὁ βιομήχανος καὶ ὁ ἔμπορος, καὶ ὁ ἐπιστήμων,

καὶ ὁ στρατιωτικός, καὶ ὁ πολιτικός, καὶ πάντες ἀνεξαιρέτως σὺν τῷ κακαθήκοντι τῆς θεραπείας τῶν ἰδίων συμφερόντων, ἅπερ εἰσὶ καὶ συμφέροντα τῆς ὅλης κοινωνίας, τῆς ἐξ αὐτῶν ἀποτελουμένης, καὶ τοῦ ὅλου ἔθνους, οὗ εἰσὶ μέλη, ἔχουσι στάδιον ἐνδόξου ἐνεργείας ἐν τῇ θεραπείᾳ τοῦ γενικοῦ κοινωνικοῦ συμφέροντος, ἐν ᾧ ἐγκλείεται καὶ τὸ ἀτομικόν. Οἱ ὑπὲρ αὐτοῦ δὲ κοπιῶντες καὶ θυσιάζοντες τυγχάνουσι τιμῆς καὶ δόξης οὐχ ἥττον λαμπρᾶς ἢ οἱ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος πάντα πόνον ἀναλαμβάνοντες καὶ τὴν ἐκυτῶν ζωὴν παρέχοντες. Δέον ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς ἱστορίας νὰ γίνηται κατὰ δῆλον τοῖς παισίν, ὅτι οὐ μόνον οἱ στρατιωτικοὶ ἀγῶνες καὶ τὰ πολεμικὰ κατορθώματά εἰσιν ἐνδόξα, οὐδ' ὅτι οἱ ἐν τοῖς πολιτικοῖς ἀξιώμασι μόνον διὰ τῆς σοφίας καὶ συνέσεώς των ὑπηρετοῦντες καὶ προάγοντες τὴν πατρίδα ἀξιοῦνται τιμῶν, ἀλλ' ὅτι καὶ οἱ ἐν τῷ κοινωνικῷ σταδίῳ ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῶν ὁμοίων των κοπιῶντες καὶ δι' ἀνακκλύψεων μεγάλων τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας προάγοντες οὐχ ἥττον δοξάζονται. Καὶ ὅτι πᾶς πολίτης πειθόμενος τοῖς νόμοις καὶ τοῖς ἄρχουσι, ἐπιμελούμενος τῶν ἰδίων καὶ προάγων τοὺς ὑλικοὺς πόρους αὐτοῦ διὰ τῆς φιλοπονίας καὶ οἰκονομίας, πολλαπλασιάζων τὸ ἐπὶ τῶν ἀγρῶν, ἢ τῆς κτηνοτροφίας, ἢ βιομηχανίας, ἢ τῆς ἐμπορίας ἔσοδά του, καὶ τοὺς νομίμους φόρους τελῶν, συντελεῖ οὕτω καὶ πρὸς τὴν συντήρησιν τῆς πολιτείας καὶ τὴν προαγωγὴν τῆς ὅλης πατρίδος καὶ εἶνε διὰ τοῦτο τιμῆς καὶ κοινῆς ὑπολήψεως ἄξιος. Ἐν ἐνὶ λόγῳ δέον νὰ κατανοήσωσι καλῶς οἱ παῖδες ὅτι τὸ πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν κοινωνίαν καθῆκον, καὶ ἢ τὴν ἐπιτέλεσιν αὐτοῦ ἀκολουθοῦσα τιμὴ εἶνε κοινὸν ἄθλον πάντων τῶν πολιτῶν, καὶ πάντες, ὅπου δήποτε τῆς κοινωνικῆς κλίμακος καὶ ἂν ὦσι τεταγμένοι, ἔχουσι στάδιον, καὶ ὀφείλουσι νὰ ἀγωνίζωνται ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ νὰ μὴ νομίζωσιν ὅτι οἱ πολιτικοὶ ἢ στρατιωτικοί, ἢ οἱ σοφοί, ἢ οἱ πλούσιοι ἔχουσιν ἀποκλειστικῶς τὸ προνόμιον νὰ δοξάζωνται ὑπηρετοῦντες τὴν πατρίδα, οἱ δὲ ἀθορύβως καὶ ἐν ἀφανείᾳ ἐργαζόμενοι δὲν εἶνε ἄξιοι τοιαύτης τιμῆς· διότι οὗτοι οἱ πολλοί, κατὰ μέρος τὸ καθ' ἑαυτοὺς ἕκαστος ἐργαζόμενοι καὶ τοῖς νόμοις πειθόμενοι εἶνε ἡ κυρία δύναμις τοῦ ἔθνους τῆς καὶ πατρίδος. Οὕτως ἐξεγείρεται ἢ τῶν παιδῶν τοῦ λαοῦ ἀγάπη πρὸς τὴν κοινὴν πατρίδα καὶ τὸ κοινὸν ἀγαθόν, καὶ κρατυνόμενοι συνέχονται ἄρρηκτοι οἱ ἠθικοὶ δεσμοί, οἱ ἕκαστον πολίτην πρὸς τὴν κοινὴν πατρίδα ἀφανῶς ἐνοῦντες, καὶ τὴν κυριωτάτην τοῦ ἔθνους ἰσχὺν ἀποτελοῦντες. Ἀνάγκη νὰ ἐξαλειφθῇ ἀπὸ τῶν παιδῶν τοῦ λαοῦ ἡ δόξα, ὅτι μικροὶ παῖδες πτωχοῦ πατρὸς οὐδὲν δύνανται νὰ πράξωσιν ὑπὲρ τῆς μεγάλης πατρίδος, ἀναμενούσης ἀπὸ μεγάλων καὶ ἰσχυρῶν τὸ

μεγαλείόν της. Ἡ τοιαύτη δόξα, παραλύουσα τοὺς ἔθνικοὺς καὶ κοινωνικοὺς δεσμούς, ἀνοίγει ῥήγμα κοινωνικὸν καὶ ἀντίθετον τῶν πολλῶν πρὸς τοὺς ἰσχυροὺς καὶ πλουσίους. Διὸ ἐκ τῆς διδασκαλίας ἐκάστου ἱστορικοῦ γεγονότος δεόν νὰ συνάγῃται ὡς πόρισμα ἠθικὸν ὅτι τὸ μεγαλεῖον καὶ ἡ δόξα τῆς πατρίδος ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀρετῆς, τῆς φιλονομίας καὶ τῆς καρτερίας πάντων τῶν πολιτῶν πάσης τάξεως τὸ καθ' ἑαυτοὺς ἐπιτελούντων τὸ πρὸς αὐτὴν καθήκον, καὶ ὅτι ἐν τῷ μεγαλείῳ καὶ τῇ εὐτυχίᾳ τῆς ὅλης Πατρίδος ἐγκεῖται καὶ ἡ εὐδαιμονία ἐκάστου πολίτου. Ὡσαύτως ὅτι ἡ ταπείνωσις καὶ ἡ δυστυχία τῆς Πατρίδος συνεπάγεται καὶ τὴν κακοδαιμονίαν ἐκάστου πολίτου. Τοῦτο εἶνε τὸ ὑψιστον ἠθικὸν μάθημα, ὅπερ δεόν νὰ χρησιμεύσῃ ὡς τὸ θεμέλιον τῆς ἀνατροφῆς τοῦ παιδὸς ὡς μέλους τῆς Πολιτείας.

Κατὰ ταῦτα ἡ διδασκαλία τῆς ἑλληνικῆς Ἱστορίας ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ εἶνε δυσδίδακτος καὶ χρήζει τῆς ἐπιμελοῦς προπαρασκευῆς τοῦ διδασκάλου καὶ συντόνου προσοχῆς αὐτοῦ κατὰ τὴν διδασκαλίαν. Διότι οὐ μόνον παρίσταται ἀνάγκη ἐκλογῆς καὶ ἐπιτομῆς, ἀλλὰ καὶ διαχύσεως παιδαγωγικῆς χροιάς ἐπὶ τῶν διδακτέων ἱστορικῶν γεγονότων. Μέτρον δ' ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς ἱστορίας ἔστω ἡ παιδικὴ ἀντίληψις. Νομοθεσίαι, διοικητικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ ὀργανισμοί, κρίσεις πολιτικαὶ καὶ κοινωνικαί, ὑπερβάνουσαι τὴν πνευματικὴν τῶν παιδῶν ἀνάπτυξιν, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια δεόν νὰ παρλείπονται ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ. Ἐν αὐτῷ ἡ διδασκαλία τῆς Ἱστορίας δεόν νὰ ἔχῃ χαρακτῆρα οὐσιωδῶς ἐπικόν, ἥτοι νὰ διαγράφωνται φυσικώτατα ὡς ἐγένοντο καὶ διὰ χρωμάτων αἰσθητικῶν τὰ διδακτέα ἱστορικὰ γεγονότα καὶ νὰ εἰκονίζωνται οἱ χαρακτῆρες τῶν δρώντων προσώπων ἐναργῶς καὶ ζωηρῶς. Εἶνε δὲ διδακτέα γεγονότα ὅσα κινοῦντα τὸ ἐνδιαφέρον, δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἐξέγερσιν τοῦ ἔθνικοῦ φρονήματος καὶ μόρφωσιν τοῦ χαρακτῆρος.

Ἡ διδασκαλία τῆς ἑλλην. Ἱστορίας ἄρχεται ἐν τῇ τρίτῃ τάξει ἀπὸ τῶν μυθικῶν χρόνων, καὶ λήγει ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους. Διδάσκει ὁ διδάσκαλος ἀφηγηματικῶς ἀνευ βιβλίου. Οἱ μαθηταὶ δύνανται νὰ ἔχωσιν εὐμεθόδως συντεταγμένα ἐγχειρίδια ἑλληνικῆς Ἱστορίας, ἵνα βοηθῶνται κατ' οἶκον μελετώντες τὸ διδαχθὲν μάθημα. Ὁ διδάσκαλος ἔχων παρεσκευασμένον κατ' οἶκον τὸ διδακτέον μάθημα διὰ μελέτης καταλλήλων συγγραμμάτων, ἄρχεται αὐτοῦ ὀρίζων κατὰ τὰ προειρημένα συντόμως περὶ τίνος ἔσται τὸ μάθημα, καὶ προκαλῶν τὴν προσοχὴν τῶν μαθητῶν δι' ἐξεγέρσεως τοῦ ἐνδιαφέροντος. Βάσις δὲ τῆς διδασκαλίας τῶν ἱστορικῶν γεγονότων ἔστω σύντομος γεωγραφικὴ

διδασκαλία τοῦ τόπου ἐν ᾧ τὸ διδακτέον ἱστορικὸν γεγονός μετὰ παραστάσεως αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ μελανοπίνακος. Ἡ σύνδεσις τινῶν ἐν χρόνῳ συμβάντων πρὸς τὸν τόπον, ἐν ᾧ συνέβησαν ὁμολογεῖται τῶν ὧν οὐκ ἄνευ τῆς καρποφόρου διδασκαλίας τις ἱστορίας. Ἐπειτα ἀφηγεῖται ἐν γλώσσῃ ἀπλῇ, σαφεῖ καὶ ἐντόνῳ τὸ μάθημα, ἐξαίρων κατὰ τὴν διήγησιν τὰ οὐσιωδέστερα καὶ σπουδαιότερα, ἐφ' ὧν δεόν νὰ ἐφελκυσθῆ ὁ νοῦς αὐτῶν. Μετὰ τοῦτο ἄρχεται τὸ κύριον τῆς διδασκαλίας μέρος, ἢ τοῦ διδαχθέντος ἐπεξεργασία ὑπὸ τῶν μαθητῶν προκαλουμένων διὰ καταλλήλων ἐρωτήσεως οὐ μόνον νὰ ἀναπολήσωσι τὸ διδαχθέν, ἀλλὰ καὶ νὰ διασκεφθῶσιν ἐπ' αὐτοῦ, καὶ ἐξαγάγωσι συμπεράσματα καὶ ἠθικὰ πορίσματα ὑποβοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ διδασκάλου. Ταῦτα δὲ εἶνε οἱ παρποὶ τῆς διδασκαλίας τῆς ἱστορίας, δι' ὧν κατὰ μικρὸν ρυθμίζεται τὸ ἦθος τῶν παιδῶν, καὶ ἐγγεννᾶται ἐν αὐτοῖς τὸ αἴσθημα τῆς πρὸς τὴν Πατρίδα ἀγάπης, ἐξεγείρεται ἡ ἐθνικὴ φιλοτιμία καὶ κρατύνεται τὸ φρόνημα τοῦ παιδός. Τοῦτο νοοῦμεν λέγοντες ὅτι πᾶσα μεταδιδομένη γνῶσις δεόν νὰ ἔχη κέντρον ἐπὶ τῆς βουλήσεως.

Πρὸς εὐκολίαν τῶν διδασκάλων ἀναγράφομεν κεφαλαιωδῶς τὰ κυριώτερα τῶν ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς Ἱστορίας μάλιστα διδακτέων.

Α') Ἡρακλῆς, Θησεύς, Ἀργοναυτικὴ ἐκστρατεία, Τρωϊκὸς πόλεμος, ὀλίγα τινὰ περὶ Ὀμήρου.

Β') Λυκοῦργος, τῶν νόμων αὐτοῦ τὰ κυριώτερα καὶ μάλιστα τὰ περὶ ἀνατροφῆς τῶν παιδῶν, περὶ συσιτίων, περὶ σωματικῶν ἀσκήσεων. Κόδρος, Σόλων καὶ τὰ ἀπλούστερα τῆς νομοθεσίας αὐτοῦ, τὰ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν παιδῶν μᾶλλον κινουῦντα.

Γ') Ἀποικίαι ἑλληνικαί, Μηδικά, Μιλτιάδης, Λεωνίδας, Θεμιστοκλῆς, Ἀριστείδης, Κίμων, δύναμις καὶ μεγαλείον Ἀθηνῶν καὶ Σπάρτης.

Δ') Περικλῆς, ἐπιστήμαι καὶ τέχναι ἐν Ἀθήναις καὶ τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι, Ἀκρόπολις, ναυτικὴ ἀκμὴ τῶν Ἀθηναίων, ἐμπορία, βιομηχανία.

Ε') Πελοποννησιακὸς πόλεμος, Τριάκοντα τύραννοι, Σωκράτης, Πλάτων, Ἀριστοτέλης. Θῆβαι, Ἐπαμινώνδας, Πελοπίδας.

ς') Μακεδονία καὶ λοιπαὶ πρὸς βορρᾶν ἑλληνικαὶ χῶραι, Φίλιππος, Δημοσθένης, Φωκίων, Μέγας Ἀλέξανδρος, μάχη καὶ κατακτήσεις αὐτοῦ ἐν Ἀσίᾳ, θάνατος αὐτοῦ, διάδοχοι αὐτοῦ.

Ζ') Ῥωμαῖοι διχόνοιοι ἐν Ἑλλησιν, ὑποδούλωσις τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Πνευματικὴ ὑπεροχὴ τῆς ὑπὸ τὸν Ῥωμαϊκὸν ζυγὸν Ἑλλάδος.

Η') Χριστιανισμός, Μέγας Κωνσταντῖνος, Ἰουστινιανός, Βασίλειος ὁ Μα-

κεδών, Βυζαντινή αὐτοκρατορία, εἰκονομάχοι, ἐπιδρομαὶ βαρβάρων λαῶν, παραμέλησις τῆς παιδείας καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ βίου, ἄλωσις Κωνσταντινουπόλεως.

Θ') Δουλεία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, Φράγκοι, Ἑνετοί.

Γ') Πνευματικὴ παλιγγενεσία τῆς Ἑλλάδος, σχολεῖα, κληρὸς ἀρματωλοὶ καὶ κλέπται.—Α' ἐπανάστασις τῷ 1769 τοῦ Μπενάκη, Αἰκατερίνα, Ὁρλώφ κλ.

ΙΑ') Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις τῷ 1821, Μεγάλοι στρατιωτικοὶ καὶ πολιτικοὶ ἄνδρες καὶ κατ' ἄνωματά τῆς ἐπαναστάσεως.

ΙΒ') Καποδίστριας, Ἀντιβασιλεία, Ὁθων, Ἐλευσίς τοῦ Γεωργίου Α'.

Δ Ι Α Γ Ω Ν Ι Σ Μ Α .

Τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλλην. Φιλολογικοῦ Συλλόγου.

Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος θεωρῶν ὅτι ἡ ἔκδοσις μεθοδικῶν βιβλίων συντελεῖ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ καὶ τῆς κατὰ τὸ δυνατὸν εἰσαγωγῆς ὁμοιομόρφου διδασκαλίας, ἀγωνοθετοῦντος τοῦ κ. Καραπάνου, ἀγγέλλει, ὅτι ἐπὶ ἕξαιτίαν ὀρίζει ἀνὰ τρία ἢ τέσσαρα βραβεῖα κατ' ἔτος εἰς τὰ δοκιμώτερα συγγράμματα πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων. Πλὴν τῶν ἀπονεμηθησομένων βραβείων, δοθήσεται καὶ χρηματικὸν ἄθλον, πρὸς σύνταξιν μὲν Χρηστομαθείας τῆς νέας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς δύο τόμους, φράγκα 750, Γραμματικῆς φράγκα 500 καὶ Νέου ὁδηγοῦ τῆς δημοτικῆς παιδεύσεως ἀμφοτέρων τῶν φύλων 400 φράγκα.

Πρὸς βράβευσιν ἀποστέλλονται χειρόγραφα καλῶς γεγραμμένα καὶ εὐανάγνωστα, καὶ ἐκδεδομένα συγγράμματα.

Εἰς συγγραφὴν καλοῦνται μάλιστα μὲν οἱ διδάσκαλοι, ἀλλὰ καὶ πᾶς ἐν γένει λόγιος Ἕλλην εἴτε ἐν τῇ ὀθωμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ εἴτε ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διαμένων. Τὰ δὲ βραβεῖα ἀπονέμονται τοῖς βραβευομένοις κατὰ τὴν ἁ Κυριακὴν τοῦ Μαΐου 1882, ἐπέτειον τοῦ Συλλόγου ἑορτῆν, τὸ δὲ χρηματικὸν ἄθλον δοθήσεται, ὅταν ὁ σύλλογος βεβαιωθῇ ὅτι τὸ βραβευθὲν σύγγραμμα τυπωθήσεται πρὸς ἐπραγματοποιήσιν τοῦ σκοποῦ τοῦ ἀγῶνος.

Ἐκ τῶν βραβευομένων τούτων βιβλίων ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος, ὁ Ἑπειρωτικὸς καὶ ὁ Θρακικὸς θέλουσι κατ' ἔτος ἀγοράζει ἀντίτυπα κατὰ τὰς ἀνάγκας πρὸς διανομὴν εἰς τὰ ἄπορα σχολεῖα.